

Sp1ay!

sobotecký pravidelný lehce avantgardní věstník

Rady návštěvníkům festivalu

Vezměte si dostatek peněz na trička.

Vezměte si dostatek vitamínů a teplé spodní prádlo.

Noste chleba raději v náprsní kapsě než v kufru.

Naučte se mít rádi vodu. A pivo.

Neserte místní hudební idoly.

Učte se jazyky.

Potřebujete-li rozměnit, stavte se v redakci.

Pište Solnice, nebo solnice – podle toho, kdo to bude čist.

Do Solnice (i solnice) chodte včas, vržou tam dveře.

Nebojte se reagovat na články, které nenapsal Chromý.

Nestyděte se. My se také nestydíme.

Zlatí hadi zlatě kadí.

Natřete svou ponorku na žluto.

Rozlišujte krádež a loupež.

Vraťte Lomozovi mobil!

Usmívejte se na dívky z knihovny. Zaslouží si to.

Vyhrajte přilbu Saurona.

Lidé, čtěte!

Lidé, spěte!

Levely v Prince of Persia se přeskakují kombinací Shift+L.

Program berte s rezervou.

Pište básně. Raději dobré.

Pište domů.

Pište nám.

Budžes je idyla. To si pište.

Nesmějte se blbým vtipům v divadle.

Búrovna je sice z ruky, ale stojí za návštěvu.

Císařovo nové divadlo jste vy.

Toto není třicátá rada.

Toto je třicátá rada.

Neztrácejte hlavu. Ani tělo.

Nechte durman na pokoji. Oměj taky.

Za deště vystupují na zahradě jen surrealisti.

Nepijte z kašny, chcal do ní Šrámek. Kejmar nejspíš taky.

Vít Prokopius, Ondřej Šmejkal a Tereza Botlíková

Ptáme se soboteckých podnikatelů a zaměstnanců služeb

Anketa

1. Připravujete se nějak speciálně na festival?
2. Jaký vliv má festival na vaše podnikání?

Cukrárna

1. Nepřipravujeme se. I když – objednáváme asi větší množství zákusků.
2. Máme sice větší tržby, ale to je důsledek začátku prázdnin. Myslím si, že účastníků Šrámkovy Sobotky bývalo více.

Knihkupectví

1. Vždycky si musíme dopředu nakoupit zboží, o kterém víme, že asi půjde na odbyt.
2. Samozřejmě se to projeví. Přijde spousta lidí, kteří si kupují regionální literaturu, máme tady i Šrámkův *Měsíc nad řekou*, potom máme pohlednice...

Potraviny paní Horčíkové

1. Nepřipravujeme se nijak zvlášť – my jsme zásobení pořád. Jsme zaměření hlavně na pivo, ale lidi kupujou vody, pivo, sušenky, všechno...
2. Tržby jsou trochu větší, ale to bývá každý rok o sezóně.

Textil

Nerozumim.

Informační centrum

1. Vůbec ne.
2. Nejvíce se stejně prodává turistická známka. Důsledkem festivalu jsou jen větší požadavky na vyhledávání spojů a podobně, ale dá se říct, že to zvládáme.

Bistro Radnice

1. Ne. Piva je vždycky dost.
2. Podepisuje se na tržbách – kladně.

Ptala se Kateřina Veselovská

PROGRAM

9.00 SPOŘITELNA

**Ó nožky, nožky! O Horových překladech
Evžena Oněgina**

PhDr. Stanislav Rubáš, Ph.D. – přednáška

11.00 SPOŘITELNA

Prezentace nakladatelství Thovt

13.30 ZAHRADA ŠRÁMKOVA DOMU

Dar jazyka – Výbor z díla Jiřího Hallera

Prezentují Jan Chromý a František Martínek

15.00 NÁMĚSTÍ

Smutná podívaná o tom, jak upálili mistra Jana Husa

Císařovo nové divadlo

16.30 ŠRÁMKŮV DŮM

Jules Verne: Ocelové město

Poslech rozhlasové hry, r. Jiří Horčička

19.30 SPOŘITELNA

Večer dílen

22.00 SOKOLOVNA

Učitelská dílna

JÍDELNÍČEK

Snídaně: Obložený talíř, chléb, čaj

Oběd: Polévka z kysaného zelí s klobásou

Vepřová masová směs, dušená rýže

Večeře: Pečené kuřecí stehno, vařené brambory, rajče

Splav! doporučuje

Sobota 7.7.2007

17°° zahrada Šrámkova domu

**Janota 1935
Green Småtroll
Koncert**

*22°° ... a bude hůř
projekce filmu*

Drahá Miličko

(Fráňa Šrámek Miloslavě Hrdličkové)

Ke Šrámkovu seznámení s Miloslavou Hrdličkovou, absolventkou tříleté obchodní školy Ženského výrobního spolku, která se jako první žena stala úřednicí pražského magistrátu, došlo 27. května 1905, v předvečer všestudentské slavnosti v restauraci Uranie po premiéře *Června*, který tam sehráli anarchističtí studentští ochotníci. Náhodným setkáním začala velká láska, která přerostla v hluboký celoživotní vztah. Úryvky z dopisů Fráni Šrámka Miloslavě Hrdličkové si můžete přečíst v tomto a následujícím čísle Splav!u.

16. ledna 1917

Drahá Miličko,

údiv, to byla sice vždycky moje nejvyšlapanější cestička do života, životem a kolem života, leč nikdy jsem se neudivoval více, než jak se udivuji nyní nad každou podrobností týkající se Tebe, zanese-li mi sem její ozvěnu příznivý vítr pošty. Všechno mi připadá samozřejmým, co žiji já tady, nohy na tom dobře stojí, ruce se toho bezpečně zachycují, ale jak to zavoní trochu Miličkou, tam už počíná pohádka. Nejprostší věc, jako je Tvůj nový rukávník, je podívaná pro mne na dny a noci, můj údiv vyráží indiánské kříky, nestačí se dívat a divit, a jde-li o lačnou posluchačku přednášek Filozofické jednoty, spurtuje se tím více dláždění, po kterém chodíš od Vinohrad k Vršovicům, není už dlážděním, pražský sníh, padá-li na Tebe, není už sněhem, na tisíckráte stoupám s Tebou v snách po jedněch známých schodech, a vždycky je tu něco, co nemohu pochopit a co mne zalévá neobyčejným pohnutím – tak tu chodím a žiji, stále na špičkách za Tebou vyhlížeje a nepřestávaje se divit, tak jsi mi celá zaběhla do pohádky. Nijak se tím netrap, že jsem si tě přestěhoval do takového vzdušného, křehkého zámečku; přijdu si tam jednou pro Tebe a snesu si tě opatrně opět dolů na zem, tak opatrně, že to ani nezpozoruješ, a bude potom opět na Miličce, aby údivem otvírala oči. Tvůj, drahá milenečko,

Franta

30. června 1917

Drahá Miličko,

stále čekám, požaluješ-li, vyčeš-li, že mé lístky zejí vytrvalou prázdnoutou. Čekám marně. Nežaluješ, nevyčítáš. Naopak. Posledních pět Tvých lístků (20.–24. 6.) je pětihasou chválou života. A snědě jsou, létem olíbané jako Ty. Nevidím tě nyní jinak než v rámci léta. Jsi léto v létě, zlaté zrající „tricetiletí“, druhé nalezené mládí. Chce se někdy Tvým rádkům škádlit, špendlíčkem rozmarně píchat. Poddávám se, směje se. A někdy v nich umdlíš se zavřenýma očima, nebezpečné letní poledne; a tu přijdu po špičkách, maje jen něhu pro Tvé zavřené oči. Je hodně krásných žen. Dělají také rozkošné věci. Jsem příliš málo slepý, abych to neviděl. Ale jen to, co děláš Ty, všechno, co děláš Ty, prochází mým srdcem. A už to nebude jinak, milenečko má, ženo na světě nejdražší. A věř, chtěl jsem Ti jinak psát; nemohu za to, že jsem si jen vzdýchl; pořád se mi nechce psát v kinematografických vteřinách, jak to u nás běží a co přinášejí hodiny a dny. Co je po tom všem.

Tvůj

Fráňa

22. října 1917

Drahá Miličko,

od včerejška jsme v sychravé šedi, rezavých skvrn v listoví přibylo, pochopitelně, že naše tendence k domovu je ostřejší. A když jsem teď po ránu vyšel a naše sousedka primárka svolávala k snídani drůbež, volajíc zpěvavě: „puj, puj, puj, puj“, a když se tak kolem ní všechno velikým hejnem seběhlo, husy, kachny, krůty, slepice i svině s podsvinčaty, bylo mně z té rodinky, z toho pokojného obrázku tak měkce a zatesknil jsem až hříšně. Myslím si, včera byla neděle, představuji si podzimní neděli v Praze. Jdu pražskou podzimní nedělí, všeck rozčekán, kde bych Tě potkal, abych Tě potkal, abych Tě uviděl, nespáten Tebou. A potkávám Tě. Na desíti dvaceti místech, kudy jsem s Tebou chodíval. Jdeš jednou sama, podruhé s někým, koho neznám. Jsi rozesmátá, máš ozáblou špičku nosu a větrné růžičky ve tvářích. A chodím, chodím pražskou podzimní nedělí, abych Tě ještě stokrát potkal. Pošetilá hra, vid?

Tvůj

Fráňa

Nový život solnice

Rozhovor s Drahomírou Flodrmanovou

Důležitým festivalovým prostorem se letos stala opravená solnice. Vzpomínám si, že během loňského ročníku Šrámkovy Sobotky probíhala rekonstrukce. Kdy se divadlo otevřelo veřejnosti?

Provoz jsme zahájili 8. 6. komedií *Mrchy* v podání Intimního divadla Bláhové Dáši. Další fáze rekonstrukce nás ale ještě čeká, protože současný stav neumožňuje celoroční užívání. Nutnou podmínkou je topení, to je ale závislé na tom, kdy bude zahájena druhá etapa plynofikace Sobotky, a to zase na tom, kdy přijdou peníze. Bylo by krásné, kdyby se to povedlo ještě letos na podzim. Zároveň se bude dělat klimatizace, protože v těch pískovcových zdech se drží vlhkost a zaplněný sál se také poměrně snadno vydýchá.

Budete během léta solnici nějak využívat?

To je trochu komplikované tím, že divadla mají prázdniny, takže je problém zajistit účinkující. Rádi bychom ale pravidelně o sobotách uváděli dětská představení a snad se také podaří domluvit vystoupení nějakého amatérského divadla. Jednáme o komediálně laděné hře *Liz a Betty* americké autorky Liz Fullerové. Určitě solnici využijeme během soboteckého jarmarku, který proběhne 25. srpna, a pak bychom rádi organizovali každý měsíc alespoň jednu akci. Může tu vystupovat naše Studio Šramkova domu, amatérská divadla, mohou se tu konat komornější koncerty nebo besedy pro školy. Určitě by se ten prostor dal nabídnout různým firmám například na obchodní prezentace.

Pokud vím, plánovalo se také obnovení kina...

To opět závisí na penězích. Projekt je připravený, máme i provozovatele, ale teď je potřeba půl milionu, aby bylo možné skutečně začít promítat. Kino tady fungovalo od roku 1922 a po válečné přestávce znovu až do začátku 90. let. Pak se promítalo ještě během festivalů v letech 2001 a 2002, kdy z iniciativy Tomáše Horyny začala solnice znovu ožívat. Tehdy byla už deset let zavřená (poslední akcí,

která se zde uskutečnila, bylo v roce 1991 natáčení videoklipu skupiny Lucie k písničce *Černí andělé*) a když jsme ji s Tomášem a tehdejším starostou objevili, sloužila jako dílnička pracovní čety. Na jejím vyklizení má zásluhu i první redakce Splav!u. Kromě filmů po ty dva ročníky hostila i Tomášovo Divadlo V bytě, pak jsme ji znova zavřeli a začali ve zchátralém objektu bojovat s vlhkostí a dřevomorkou. Tomáš a jeho otec, kunsthistorik Mojmír Horyna, vypracovali úvodní studii postupu rekonstrukčních prací a následného využití stavby. Nějakou dobu trvalo, než jsme pro tento záměr získali zastupitelstvo, které zvažovalo, zda poměrně velké množství peněz investovat do opravy solnice, nebo spíše do městských komunikací.

Co všechno rekonstrukce obnášela a kolik stála?

Byl opraven krov, provedeny základní izolační práce, natažena nová elektroinstalace, vybourána stará prkenná podlaha hlediště, kterou jsme nahradili betonovou, sál byl vyštukován, vymalován, byl tu položen zátěžový koberec a nainstalovány opravené a přečalouněné původní sedačky. Také se upravily šatny, sociální zařízení a okolí zadní části budovy.

Rekonstrukce stála k dnešnímu dni více než 3 600 000 Kč, z toho asi 1 650 000 jsme získali z grantů, především z odboru památkové péče ministerstva kultury. Podílel se samozřejmě městský úřad, v loňském roce asi půl miliónem, královéhradecký kraj a sponzoři. Loni tady probíhala dokonce sbírka. Šrámkovci dali dohromady asi 7 500 Kč, za které jsme kupili velký reflektor.

Které firmy se na opravě podílely?

Autorem projektu je architekt Sommer, stavební práce prováděla z větší části firma Petr Kotátko. Osvětlovací techniku dělala jičínská firma Proficonnect, která má zkušenosti s osvětlováním divadel. Před tím červnovým představením tu ještě na poslední chvíli spojovala kabely a díky ní jsme sehnali také odlehčenou látku na openu, jež se došívala pár hodin před představením přímo na jevišti.

Během uplynulých pár dnů právě světla trochu zlobila, drobné nedostatky mají také dveře. Řeší se to nějak?

Bohužel se stalo, že u elektrikářských prací nebyl divadelní technik nebo architekt, který by měl s něčím takovým zkušenosť. Je ale třeba vzít v úvahu, že jde pořád o zkušební provoz. U dveří se počítá s jejich odhlučněním a instalací závěsu, který přispěje ke zvukové izolaci.

Zmínila jste odbor památkové péče, solnice je tedy památkově chráněna?

Je, památkou byla vyhlášena celá budova bývalé radnice (č. p. 5), což bychom chtěli podtrhnout dalšími úpravami. Máme již připravené žádosti o granty, z nichž chceme získat peníze na novou fasádu celého bloku tvořícího jižní stranu náměstí Míru. Dále plánujeme vybudování šaten a toalet pro návštěvníky a výhledově snad také občerstvení. Propojením solnice se zahradou bychom pak vytvořili ucelený kulturní objekt.

Ta budova má zajímavou historii – postavena byla v roce 1746 jako sklad soli, tomuto účelu sloužila do roku 1829 a v 50. letech 19. století byla přebudována na jeden z prvních výlučně divadelních sálů na českém venkově. Vystupovali tu místní ochotníci i kočovné soubory. Strop navržený v roce 1861 Josefem Mánesem bohužel vzal za své při adaptaci na kino už ve 20. letech. Dochoval se ale nákres, podle kterého by snad bylo možné výzdobu rekonstruovat. Možná by to byla zajímavá atrakce pro turisty...

Co je teď v tomto kontextu nejdůležitější?

Jsou to bohužel především peníze. Středisko městské kultury je příspěvková organizace, která svůj omezený rozpočet dělí mezi knihovnu, informační centrum a muzeum. Chci ale na tomto místě poděkovat novému zastupitelstvu Sobotky za přízeň a doufám, že se nám společně podaří dotáhnout celý záměr do zdárného konce.

Za rozhovor děkuje Jana Melková

Pesimistické ne-romány

Přednáška docentky Marie Mravcové byla cele věnována Šrámkovi a posluchačům tradiční výkladovou formou přiblížila problematiku cíleného porušování konzervativních románových postupů ve Šrámkových prózách.

Ze zprvu dílčích poznámek jsem si zaznamenala několik pro mě zajímavých postřehů. Například to, že Šrámek žánr románu narušoval sice paralelně s podobnými tendencemi ve světové literatuře té doby, jinak ale bez jejího většího vlivu. Přesněji řečeno, Šrámek nepochybně znal Ibsena, Hamsuna, Čechova, ale dílem radikálních románových modernistů, např. Joyce či Woolfové, ovlivněn nebyl, ač jako autor pocítová stejnou potřebu rozrušovat tradiční románové schéma. Jeho práce v tomto směru byla tedy spíše intuitivní a pramenila ze Šrámkova apriorního básnického naturelu.

Druhé, z mého hlediska velmi zajímavé konstatování vyplynulo až z přednášky jako celku, v momentu, kdy z dílčích a zprvu lehce útržkovitě působících glos k románům *Stříbrný vítr*, *Křižovatky*, *Past* a *Tělo* vyplynul závěr. Docentka Mravcová zde uzavřela velmi objevným zjištěním o Šrámkově až „nešrámkovském“ pesimismu v případech, kdy tento autor popisuje soužití muže a ženy. Ve všech zmíňovaných románech se jedná o vztah neharmonický a neharmonizovatelný; postavy, ač žijí třeba i vedle sebe, nežijí v souladu, neboť tento je s jejich kypivými charaktery neslučitelný. Radostný lyrický prožitek, který je vlastní Šrámkovým hrdinům, nastává pouze ve stavu jejich osamění, je čistě individuální. Potvrídila jsem si tím pádem i to, že Šrámkův názor na románového hrdinu je odvážný a konzistentní. I když je Šrámek lyrik, rozhodně není kýčař.

Dopolední přednáška mi tedy poskytla mnoho zajímavých podnětů k přemýšlení. Podobně také navazující seminář, v němž docentka Mravcová citlivou formou zapojila účastníky do interpretace a umožnila jim tak hlubší prožitek z četby povídky *Oklamal*.

Alena Nováková

Konečně pravda o Svazu!

Alternativou ke včerejšímu popřednáškovému semináři mohla být prezentace Svazu českých knihkupců a nakladatelů. Jeho tajemník Jiří Vedral, který přijel instituci představit, má zásluhu na tom, že přibližně hodinové setkání doznało proměny směrem k větší věcnosti a zajímavosti.

Neopomněl stručně přiblížit historii sdružení, sahající až do roku 1879, věnoval se však převážně přiblížení současné činnosti a stavu knižního trhu v ČR. Představil čtrnáctideník *Knižní novinky*, který SČKN zdarma distribuuje do všech knihkupectví, interneto-vou databázi *České knihy* (www.ceskeknihy.cz), metodiku sestavování žebříčků prodejnosti i každoročních statistik knižního trhu a veletrh Svět knihy, alespoň stručně zmínil anticyeny Skřípec a Skřípeček a další akce (soutěže, přednášky, akce na podporu čtení), na nichž se svaz podílí.

Vedral přehledně a zajímavě nastínil strukturu českého knižního trhu i jeho hlavní problémy. V loňském roce u nás vyšlo 17 392 titulů, náklad bývá však až na výjimky typu Harryho Pottera, Michala Viewegha či mimořádně úspěšných kuchařských knih poměrně malý, nepřesahuje 15–20 tisíc kusů, a „životnost“ novinek je krátká – po půl roce na pultě je kniha považována za neprodejnou. Největší podíl na tom mají nakladatelství Euromedia Group, MoBa (jejíž převážně sešitová produkce se však neprodává v knihkupectvích, nýbrž v trafikách) a Grada (počítáčová, lékařská a hobby literatura). Převládají knihy domácí, překládá se nejčastěji z angličtiny či francouzštiny. V loňském roce však vyšly také ojedinělé překlady například z rumunštiny (*Simeon výtažník*, který se stal Knihou roku v soutěži Magnesia Litera), běloruštiny, katalánštiny, jidiš či korejštiny a hned několik překladů z „mrtvé“ latiny. Latina ostatně posledních 15 let vede také pořadí nejprodávanějších slovníků. Podobně jako učebnice, které jsou – zvlášt v případě, že jsou určeny žákům základních škol – sázka na jistotu, mají i latinské slovníky stálou skupinu odběratelů, tvořenou především studenty přírodovědných oborů vysokých škol.

Hlavní problémy, se kterými se nakladatelé potýkají, se točí kolem autorských práv a nekalé soutěže (ať se jí dopouštějí velké obchodní řetězce, nebo vydavatelé typu Vlastimila Svobody z Ottova nakladatelství, který čelí žalobě hned v několika soudních sporech, mj. s Albatrosem kvůli pirátskému vydání Harryho Pottera). Sami sobě mnohdy škodí nízkou jazykovou úrovní publikací. Řada nakladatelství (i vydavatelství) propouští korektory, redaktori jsou při čtení tlačeni velmi krátkými termíny a v případě překladů pracuje z časových důvodů na jedné knize leckdy několik lidí, což může vést k významovým posunům nebo vytrácení souvislostí mezi kapitolami.

Poměrně malý počet účastníků umožňoval reagovat na dotazy a podněty z publika průběžně, aniž by prezentace ztratila svůj tvar. Poslední otázka ze sálu pak ideálně korespondovala s plány SČKN,

jimiž je pořizování a distribuce (výhledově prostřednictvím internetu) zvukových nahrávek knih – primárně literární klasiky, vybraných knih pro děti (které jsou považovány za hlavní cílovou skupinu), v případě světové literatury také v originálech. Naproti tomu s elektronickými knihami se ani výhledově nepočítá.

Jana Melková

„Šrámkovci“ na kulturním putování

Ve středu 4. července odpoledne se EXOD téměř v plném počtu vydal za kulturou do okolí Sobotky.

Již ve 12.00 vyrazil semilský zájezdový autobus, nejprve za K. J. Erbenem do Miletína. Navštívili jsme Erbenův rodný domek a vyslechli pozorně poutavý výklad. Další zajímavé zastavení patřilo Muzeu ochotnického divadla tamtéž. Bylo pro nás objevem. Viděli jsme nejen sbírku plakátů a různých tisků, největší obdiv však sklidily opony, kostýmy a nejrůznější rekvizity. Zbyl čas i na nákup miletínských modlitbíček, vynikajícího místního perníku.

Třetím zastavením byl původně románský kostelík sv. Petra a Pavla v Byšičkách, spojený s prohlídkou vesnického hřbitůvku s hrobou spisovatelky Leontýny Mašínové a hudebního skladatele Karla Moora.

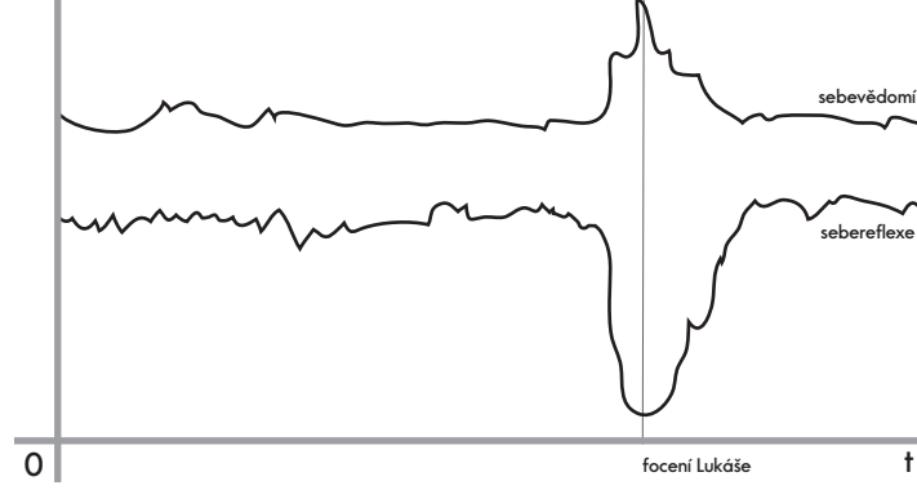
Ctvrté zastavení ve Vokšicích ve výtvarné Galerii pana Josefa Buka u sběrny kovošrotu a zámečku s výstavou obrazů Karla Šlengra bylo zajímavým vyvrcholením celého výletu.

Výprava se v 17.45 spokojeně a šťastně vrátila zpět do Sobotky k dalším festivalovým programům.

Výletu zdar a příště zase!

Jana Köhlerová

O čem a v čem psát

Když má v redakci Splav! u sebevědomí převahu nad sebereflexí (což není až tak řídký jev, viz graf za předcerejšek), příležitostně se holedbáme, že zásadním způsobem pozvedneme úroveň příštího ročníku literární soutěže Šrámkovy Sobotky tím, že se ho zúčastníme a pochopitelně obsadíme stupně vítězů. Z tohoto důvodu také monitorujeme její vyhlášení. Především proto,

abychom zkusili odhadnout, jak naše vítězná díla vyzní v pásmu *Chci být i kýmsi čten*, ale také chceme trochu prokouknout i vlastní princip soutěže.

Závěr pozorování je jednoznačný – je sice jistě důležité mít o čem psát (což je podle porotce Petra Stančíka slabina nejen této soutěže, ale současného psaní obecně), určitě se hodí umět dát obsahu patřičnou formu, ale hlavní je prostě image autora. Když si Ondřej Hník na vyhlášení vezme ponožky do sandálů, těžko může očekávat víc než čestné uznání. Měl si vzít příklad z Barbory Šanclové – pánský klobouk, copánky, pírka ve vlasech, tak má vypadat vítězná básníčka!

Překvapivý je počet účastníků soutěže, kteří byli oceněni jak v loňském, tak v letošním ročníku. Na jednu stranu to lze považovat za dobrou vizitku těchto autorů, jejich úspěch zjevně nebude zcela náhodný. Na druhou stranu to je ale také důvod pokusit se stojaté soutěžní vody trochu rozvířit (psáno v lokálním minimu redakční sebereflexe).

P. S.: Nelze zcela vyloučit, že od tohoto článku někdo očekává zmínění výsledků soutěže. Tedy poezie: třetí Tejklová, druhá Petrlová, první Šanclová. Próza: třetí Paflapé, druhá Jirásková, první nikdo. Kategorii teoretických prací opět vyhrála jediná přihlášená práce.

P. P. S.: Spořitelna + mikrofon = zlo.

Ondřej Šmejkal

My všichni, kteří milujeme Šrámka...

Recenze

...jsme se včera v rámci improvizace nakonec sešli v solnici. Přestože i tam nás dostihly zvuky jazz-bandu pronikající neustále otevíranými a navíc vrzajícími dveřmi, považuji tuto část odpoledního programu za nejemotivnější moment celého festivalu.

Haně Kofránkové a Alfredu Strejčkovi se podařilo navodit příjemně intimní atmosféru hned zpočátku, při vzpomínání na režiséra rozhlasových her Josefa Melče. Tento sobotecký rodák (který se, bohužel, zatím neocitl na seznamu vzácných osobností pochovaných

na místním hřbitově) natočil v rámci četby na pokračování Stříbrný vítr. Právě před třiceti lety a právě s Alfredem Strejčkem. Ten spolu s paní Kofránkovou vzpomínal na svého přítele Josefa Melče a také se vyznával ze svého vztahu k Aničce Jany Rybářové a ke Stříbrnému větru vůbec. Povídání bylo prokládáno ukázkami z inscenace. Soudíš-li, milý čtenáři, že to asi musela být pěkná nuda, velmi se pleteš. Bylo pro mě zážitkem poslouchat pana Strejčka a pozorovat, jak se s léty vyvíjel jeho vztah ke Šrámkovi, jak se stále necházá jeho dilem dojímat. Nejen to – nechala jsem se dojmout také. Když zněla solnicí slova poslední kapitoly Stříbrného větru, čtená nejprve Alfredem

Strejčkem v režii Josefa Melče a poté tímtéž interpretem o třicet let starším, sžila jsem se znova s Jeníkem Ratkinem. Chtěla jsem připojit s oklamáným, odhodlaným a tak dále. Ale přívlastků by bylo mnoho a nikdy by přesně nepopsaly to, co dokázal vyjádřit Alfred Strejček svým přednesem. Před třiceti lety i včera.

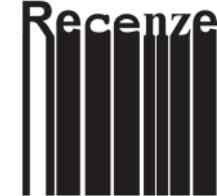
Zaznělo také několik básní, včetně Splavu, a na závěr ještě vzpomínka na Josefa Foglara, jenž by se zítra dožil sta let. Ukázka, v níž malí kluci přemítají o tom, jaké to bude, až budou staří a tlustí, byla dojemnou tečkou za celým pořadem. Přestože jsme stále balancovali na hranici sentimentu a patosu, Hana Kofránková nás laskavě vedla a dokázala přesně vycítit, kdy by toho bylo už moc. Přestože jsem si od včerejšího odpoledne slibovala podstatně méně než například od předvčerejšího večera, odnesla jsem si silný zážitek – překvapená sama sebou, že ke mně Šrámek promlouvá více než vaginy.

Kateřina Veselovská

Petr Král

Poezie Petra Krále (*1941), který včera četl své verše na zahradě Šrámkova domu, se podle mého cítení tak úplně nehodí do Sobotky. Je to totiž poezie předměstí, šedi, stmívání, dopravních prostředků, souhrnně řečeno míst-nemíst (času-nečasu, barvy-nebarvy), kde ještě něco je a zároveň už není, kde jsme a už odcházíme. Sobotka básnický je pro mě holanovská, hejnovská, je to parte přibité na věkovité lípě, jež oprší a po čase je přelepeno pozvánkou na oslavy dětského dne. Přesto Petr Král dokázal vytvořit prostor, v němž se poezie prolнula s realitou, ba co víc, v němž dokonce vystala poezie okamžiku.

Petr Král uvedl svou sbírku *Přesuny* tvrzením, že dobře souzní s chaotickým přesouváním mezi sokolovnou a zahradou a že ho potěšila slova jedné z dam: „Já už těch přesunů mám dost!“ O „prostoru za kostelem“, kde se nachází zahrada, básník řekl, že je těžké určit, čím se vlastně ohraňuje, kde ono „za kostelem“ je a kde už není. Z deště, rezonujícího s motivem deště v básních, se stalo plátno, na kterém se promítal mihotavý obraz naší existence. Účinek Králový poezie by byl silnější, kdyby se recitovala za chůze (snad se nám to vyplní, básník nám totiž přislíbil půlnocní procházku „za kostel“), neboť Petr Král je básník chodec. Svědčí o tom názvy sbírek, z kterých četl ukázky: *Svědek stmívání* s podtitulem *Pěší román* (2006) a *Přesuny* (2005).

Básník prochází, pozoruje a v šedi a banalitě zahledá poezii. Základním stavebním prvkem básní je prostor, v němž se odehrávají dva děje: míjení a znehybnění. Jsou to dva póly, jež mají další charakteristiky, mezi nimiž je sbírka napjata. Napjata mezi prózou a poezíí, mezi průběhem a utkvěním v čase, mezi příběhem a metafyzičkou, mezi situací a obrazem. Básník prochází, zastavuje se a sděluje nám okamžiky, kdy se ze situací stávají obrazy, okamžiky, v nichž jednotlivé prvky, věci, gesta, přestávají být okolnostmi děje, ale stávají se jedinečnými, za sebe promlouvajícími existencemi. Jsou to okamžiky, kdy „holé obrysy světa navždy nabýly přesnosti v povzdechu chvíle“. To, co Petr Král nazývá „pěší metafyzikou“.

Na závěr nechám básníka, aby o ní sám promluvil: „Od procházky po předměstí po návštěvu restaurace nebo přecházení mostu se texty soustředí na ty klíčové momenty našich výprav a přesunů, v nichž vnější událost přechází ve vnitřní dobrodružství: na okamžiky tichých závratí, kdy jako by se naše všední gesta náhle podílela na neznámém, ale podstatném rituálu a kreslila v okrajích světa šifru jeho tajemství“ (*Svědek stmívání*).

Lucie Koryntová

Petr Král: Neděle

Jak jen to bylo? Najednou chyběl konec;
nic než zimní park, houstnoucí kresba stromů,
mrazivé a šedé zívání prázdných ulic.
K němu jsme šli a nikdo náhle nebyl; vázli jsme
v osleplém vzduchu, poselství nebylo s to přelézt
zesinalou cestu. Neděle na všem ležela
jako nepohnutá masa. Kdo řekl, že se v ní rozsvěcelo
chladem? Jen okraj, napůl už v šeru,
zbýval pro zchvácený šramot hrdinů. Kdesi v hloubi
domů zkřížili občas za nás
cinkající vidličky a nože. Někdo dál v přítmí
nehlučně čmáral křídou
po šedé budoucího saka.

(ze sbírky *Svědek stmívání*)

Reportáž z cesty za metafyzičnem

Básník opravdu dorazil a různorodý dav shromážděný před vraty soboteckého kostela se vydal hledat prostor „za kostelem“. Jak jsme kostel zprava pomalu obcházeli, veřejný prostor se měnil v prostor soukromý, farský. A zpočátku nesourodý chichotající dav začal básníku naslouchat. Prvotní, iniciační zkoušky hraničily s trapností. Co je toto za květinu, zeptal se básník. Někdo vykřikl hortenzie a byl pochválen. A zde, tady, ano, pozor, co je toto, ano, popelnice, jakou má barvu, ano, zelenou, jak jinak. Po prvních krocích se prostor začal odkrývat, až jsme dosáhli rajské zahrady, kde k nám symboly tiše promlouvaly. Uprostřed zahrady stála jabloň a podní šnek, kterého nám básník zbožně ukázal. Shaga ho zašlápnul. Poznání a smrt. Básník se zrakem upřeným na nebe si tragédie v trávě nevšiml a řekl, hvězdy užrály. O kousek dál jsme se zastavili u kříže, který nasvícen baterkami a mobily „dýchal“. Hledači metafyziky se rozptylili po zahradě a postupně se vytratili do „jiné zahrady“, na rum. Kdo tomu byl otevřen, možná kouskem své bytosti zahlédl tajný smysl věcí, ale ani samotný básník nepřekonal metafyzickou překážku, plot, jehož bolestné přelezení nás vrhlo z rajské zahrady do občanského života ohlašovaného státní vlajkou. Ještě teď z redakce slyšíme spojity kruh v jednom zpěvu z radosti z poznání...

Lucie Koryntová

Reportáž

„Když žijem, smrt není“...

Nejznámější jevištní adaptace *Pana Theodora Mundstocka*, románové prvotiny Ladislava Fukse, se po třiadvaceti letech od premiérového uvedení objevila i u nás na Sobotce. Autorem úpravy je herec Jaroslav Achab Haidler, jenž si celou inscenaci sám zrežíroval a zároveň se obsadil i do hlavní a jediné role – role Theodora Mundstocka. Českého Žida, který se již smířil se svým nevyhnutelným transportem do některého z nacistických koncentračních táborů. To ale ještě neznamená, že by na svůj život rezignoval. Právě naopak. Přestože si od cesty neslibuje nic moc příjemného, nebene lágr jako stanici konečnou. A tak tráví veškerý svůj čas v intenzivní snaze připravit se co nejlépe na vše, co by ho v místech, od kud není cesty zpět, mohlo čekat. Žije v přesvědčení, že se jedná o nejlepší způsob, jak obstát v této přetěžké životní zkoušce. Ač možná místy naivní, je tato víra natolik pozitivní, že pomáhá Mundstockovu blízkému židovskému okolí, obzvlášť rodině Sternových, k nimž chodí vykládat budoucnost z karet. Budoucnost v barvách co nejrůžovějších. Od svého optimistického vidění světa neustoupí ani ve chvíli, kdy je rodina Sternových transportována a on se musí postarat o jejich syna Simona. Způsob péče? Příprava na transport. Mundstock se tak dostává do role učitele – své poznatky předává další generaci. Cílem je přežít. Veškeré usilí přijde vničev ve chvíli, kdy Theodor při cestě na transport zahyne pod koly automobilu. Osud někdy mívá smysl pro černý humor.

Ačkoli by se to mohlo zdát, postavu Theodora Mundstocka nelze označit za hrdinskou v pravém smyslu slova – celá jeho revolta spočívá pouze v odlišném vnímání reality. Okolní svět mu nevyhovuje, a tak si vytvořil svůj vlastní. Takový, v němž má šanci na přežití. Ke

Recenze

skutečnému odporu se nezmůže a v podstatě o něj ani neusiluje. Miluje život a udělá cokoliv pro to, aby nemusel zemřít. I kdyby měl přistoupit na jiná pravidla. V tomto pro mne tkví nejsilnější poselství Fuksova textu. Přizpůsobím-li se, možná nezahynu. Existenční princip podložený tragédií jednoho životního osudu.

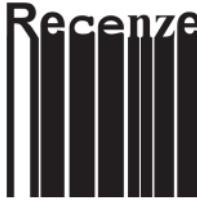
Haidler dokázal ve své jevištní verzi vytěžit z předlohy maximum. Některé z pasáží sice na diváka mohly působit zbytečně dlouze a přehnaně popisně, ale na celkové vyznění tohoto hodinového monodramatu to nakonec nemělo sebemenší vliv. Odešel jsem v dojetí a podle okolních reakcí soudím, že jsem nebyl sám. Haidler dokázal na malém prostoru rozehrát svůj part během pouhé hodiny natolik přesvědčivě, že se člověk bojí si jen představit, jak krutá ta druhá světová válka mohla být. Krom práce s Mundstockem samotným byl obdivuhodným způsobem schopen ve svých dialogizovaných promluvách zacházet i s postavami dalšími, a tak citlivě do tvářet charakter titulní postavy. Scéna ve svém minimalistickém pojetí jen umocnila surovost prostředí a doby, v níž se celý příběh odehrává. Zvukové a světelné kulisy využívá inscenace v ideální možné míře jen tak, aby byly funkční a zbytečně diváka nerozptylovaly od ústředního Haidlerova výkonu.

Ze svého hlediska neváhám označit včerejší představení za to vůbec nejlepší, co jsme měli v rámci letošní Šrámkovy Sobotky z divadla zhlédnout. Nebýt prohřešku jednoho hloupého diváka, jenž si před vstupem do sálu zapomněl vypnout mobilní telefon a zvoněním pak opakováně vyrušil jednu z nejdůležitějších pasáží představení, byl bych prost jakékoliv vážnější výtky. Takto budu apelovat jen tak, že vás znova všechny požádám, abyste si příště před vstupem do divadla vypnuli své telefonní aparáty. Svou bezohledností rušíte ostatní, kteří přišli za kulturou. Díky!

Jakub Novosad

Milý deníčku,

včerejší večerní představení *Pan Theodor Mundstock* se mi velice líbilo. Hrál v něm Jaroslav Achab Haidler a představ si, že on to představení i režíroval. Je to takový fousatý pán, černý jak Máchovi *Cikáni*. Byl docela přesvědčivý a hrál moc dobře.

Myslím, že Ladislavu Fuksovi by se jeho inscenace docela líbila. Škoda, že už umřel. On ten Theodor Mundstock taky vlastně umřel,

ale měl docela štěstí, protože kdyby neumřel na tom přechodu, když ho přejela ta sanitka, tak by umřel v tom koncentráku, a to by trvalo déle.

Ještě předtím, než Mundstock umřel, tak se hodně připravoval. Podobně jako se připravují třeba fotbalisti před mistrovstvím světa. Třeba si chystal kufr, aby ho neměl moc těžký, taky vymyslel vynikající metodu, jak ten kufr nosit, aby se nepronásledoval. Každých deset kroků si kufr přendal do druhé ruky a první ruku proklepával a promačkával, aby ji prokrvil. Odteď budu nosit kufr jedině takhle, protože je to efektivní. To nošení kufru mu ale nakonec nebylo nic platné, ale o to vlastně nešlo, protože to je přece, jak každý ví, původně psychologický román, a u toho je důležité to, že mu jde o psychologii a ne o to, jak to skončí.

Taky se mi moc líbilo, že tam Jaroslav Achab Haidler hrál několik postav najednou, protože byl sám a prostě to nějak musel udělat. Ale zvládl to dobře. Taky dobře vystihl takovou tu bezmoc, bezvýchodnost situace, jestli mi teda rozumíš, jak to myslím. Byl zkrátka perfektní a ode dneška je to můj oblíbený herec. Jenom mě trochu mrzí, že jsem si zapomněl vzít jeho autogram, protože to bych si ho pak mohl dát do památníčku.

Tvůj

Budžes

Jan Chromý

Básnický zázitek pro pokročilé

Na včerejším nocturnu zazněly dva delší Rilkovy texty. Martina Longinová si připravila prózu *Příběh vyprávěný tmě* v překladu Bohumila Mathesia. Výraznou a procítěnou interpretaci povídky s mnoha dialogy možná trochu rušily recitátorčiny špatné sykavky (okrajově i jiné souhlásky). Soňa Pariláková pak přenesla *Devátou elegii* ve slovenském překladu Miroslava Válka. Obě vystoupení orámoval hrou na drnkací nástroje Jiří Červín.

Recenze

Dovolte mi zprostředkovat jeden z mnoha možných exkurzů do Rilkovy poetiky: Jak napsal Peter Demetz (v eseji *Jiří Orten und Rainer Maria Rilke*), v Elegiích je patrný básnický proces zmocňování

se pomíjejících věcí. Nic není snazší než propást tuto příležitost, která přichází jen jednou. *Devátá elegie*, kterou jsme slyšeli, představuje zástupně deset věcí, jež vyžadují poetickou záchranu: dům, most, bránu, džbán, studnu, jabloň, okno, dále sloup a věž a konečně práh. Tyto ohrožené a pomíjivé věci důvěřují člověku, že je promění v neviditelné ve svém srdci.

Ale zpět k pořadu: byl velmi povedený, přednes obou dam zaujal a neupadal do monotónnosti (zdůrazněme, že vystoupení trvalo čtyřicet pět minut!). Projev M. Longinové se zdál – i přes marginální výhrady výše – výraznější. Drobný povzdech nad náročností textů a tím, že jen slyšené je bylo obtížné sledovat, je pouze můj osobní a ukazuje rezervy na straně vnímatele, nikoli programu.

Umělcům ze srdce děkuji za večerní zážitek – a závěrem jim vyjadřuji politování, protože úrovni jejich produkce ani náhodou odpovídala následná odměna, bídná láhev sklepmistra.

František Martínek

Slovanský almanach o Sobotce

Recenze

Při ranním posezení v cukrárně byl přede mnou položen zprvu nečitelný text, v němž po několika vodkách mé cvičené oko rozpoznalo azbuku a následně *Slovanský almanach* Ruské akademie věd. V tradici ruských románových fresek v něm dokázala paní Ludmila Budagovová, zasloužilá zahraniční účastnice mnoha ŠS, na ploše deseti stran s dojemnou důkladností přiblížit ruské akademické obci průběh loňského jubilejního ročníku festivalu, „duševní kvality a diplomatické schopnosti“ organizátorů normalizačních Sobotek, dějiny Sokola, vztah Čechů k ruskému jazyku, náhlé proměny počasí před třiceti lety, osudy několika básníků, místní paměti hodnosti, nenápadné hrdinství sovětských vojáků a problematiku vykřičníku v názvu časopisu, který právě čtete.

Zdravíme tímto paní Budagovovou a vzkazujeme jí, že SPLAV! je imperativ.

Veronika Tupá

Dnes ve 13.30 na zahradě Šrámkova domu (v případě špatného počasí v knihovně) představí šéfredaktor a redaktor Splav!u své neméně významné ediční dílo.

Ještě k domu na náměstí

V úterý 3. 7. 2007 uveřejnili ve Splav!u redaktori Tereza Botlíková a Ondřej Šmejkal zprávu o pořadu věnovaném životu a dílu manželů Hejnových, k němuž Jiří Hraše celkem tři roky sepisoval knihu *Tam v tom domě na náměstí*. (Připomínám: psanou původně k výroční padesáté, tedy loňské Šrámkově Sobotce.) Vzhledem k tomu, že oba redaktori ve svém příspěvku psali více o geologickém vývoji zdejšího kraje než o knížce a pořadu, byl jsem redaktorkou knihy Marií Sekerovou požádán, abych sjednal nápravu.

Poznamenávám však, že článek obou redaktorů považuji za vynikající kritickou práci. Na pořadu o Hejnových jsem sice nebyl, ale jasnou představu o něm díky článku mám. Autoři otevřeně přiznávají, že sami o životě Hejnových a jejich práci pro Sobotku (a nejen pro ni) ke své vlastní škodě nic nevědí, a proto také Hejnovy nijak ne-hodnotí, zato se (byť metaforicky) vyjadřují k pořadu, jehož byli ná-vštěvníky a který je v ideálním případě měl k odkazu manželů Hejno-vých dovést. Dle Botlíkové a Šmejkalova ohlasu se to průvodcům ve-čera zkrátka nepodařilo, neboť pořad na ně působil dojmem „hrubě úlomkovité horniny ceromanu“. Zdržuje takové věci vysvětlovat.

Teď ke knížce: vyšla v už renomované edici Knihovnička Čes-kého ráje a vydaly ji SMK Sobotka a o. s. Šrámkova Sobotka. Před-mluvu sepsal Jan Bílek, redaktorkou knížky je Marie Sekerová. Au-torem je MgA. Jiří Hraše. Považuji tuto knížku jednoznačně za pří-nosnou a v mnohem objevnou (sumarizace práce několika význam-ných regionálních pracovníků). Hraše se Hejnovým věnuje podrob-ně, prezentuje dobové polemiky (např. mezi Marií Hejnovou a Sva-toplukem Pastyřkem), soukromou korespondenci z různých zdrojů, v druhém plánu seznamuje s dějinami místního periodika, tj. *Zpra-vodaje Šrámkovy Sobotky*, atp. Charakter monografie však knížka nenaplňuje, neboť místy vypadá spíš jako memoáry. Hraše není ne-stranný. Je vlastně jedním z hrdinů knížky (často používá 1. osobu sg.), familiárně píše o Hejnové jako o Marušce, a když uvádí její pří-jmení, snad vždy úslužně připojuje titul prof. Pravidelné zdvojovování ukazovacích zájmen je také zbytečné emocionalizování textu. Úhr-nem jde tedy o angažovanou knížku. Není to špatně (naopak se ta-kové autorské rozhodnutí dá čekat), jen tento styl knihu oslabuje, protože neodpovídá dnešním normám žánru. U autora Hraše roč-níku se ale zvolenému stylu nedivím (raději opět: to není nadávka). Co však opravdu není v pořádku, je podezřelá práce s parafrázemi a citacemi. Místo neutrálního citování klíčových pasáží polemik jsou tyto jen parafrázovány, tedy interpretovány, a to vždy s kladným zna-ménkem na stranu Hejnových. Tak se monografie psát nemá.

Výborný nápad bylo zařazení oddílu *Kalendárium k životu a dílu manželů Hejnových*, kde jsou v třísloupcovém leporelu Václav Hejn – Sobotka – Marie Hejnová uváděny podle ročníků významné události spojené s festivalem a jednou ze tří sledovaných položek. Pří-jemně přehledný dějepis.

Hejnovým bezesporu všichni vděčíme za to, že jsme letos tady. Jiří Hraše je uctil podle svého, jak nejlépe dokázal. Má to řadu much, ale čist se to má a musí.

Recenze

Lukáš Novosad

O časovém plánování

Docela mi vadí, že některé části letošního programu Šrámkovy Sobotky se bez varování časově překrývají. Tištěný program uvádí jen začátky, nikoli konce. Chceš stihnout další pořad? Tak to se připrav, že možná budeš muset z předchozího utéct před koncem. (Jistě velmi ohleduplné.) Že si mám předem vybrat a na ten předchozí pořad vůbec nejít? Hmm, prima rada, ale k takovému plánování mi jaksi chybí informace.

Vrcholem (asoň doufám, že už nic horšího není naplánováno) bylo současné vystoupení Alfreda Strejčka v solnici a velmi hlasité jazzové kapely na náměstí přímo před jejím vchodem. Rád bych si dopřál oboje, jedno po druhém, ale musel jsem si vybrat. Zvolil jsem Alfreda Strejčka a své volby jsem nelitoval. Litoval jsem ovšem Alfreda Strejčka, že musel vystupovat v sále, kde kromě obvyklého bouchání dveří rušil i ryčný jazz z náměstí.

Uvítal bych, kdyby jednotlivé pořady na sebe navazovaly tak, aby se dalo stihnout všechno. Pokud si vzpomínám, vloni to šlo. Pokud už v programu nějaké časové překryvy jsou, je třeba je zveřejnit.

A mimochodem, nešlo by něco udělat s těmi dveřmi v solnici?

Jura Demel (mladší)

Není Kejmar jako Kejmar

Všem, které jsem ve včerejším čísle urazil článkem *Ne-slavně končí slavný rod*, se hluboce omlouvám. Především pak doufám, že mou omluvu přijmou samotní pořištění, tj. příslušníci slavného hudebního rodu Kejmárových. Jejich ctěné příjmení bylo totiž ztotožněno se jménem vulgárního individua, pasáka ovcí a náruživého pijana Davida Kejmara. Jak však bylo zjištěno, jednalo se o ztotožnění mylné a zcela neopodstatněné.

Jan Chromý

Poněkud tvrdší oříšek

Poslední kolo naší tipovací soutěže přináší hádanku o něco složitější. Jedná se sice opět o slavného českého spisovatele, uhodnout jeho jméno by však – alespoň podle našeho názoru – měl být poněkud tvrdší oříšek. Rozpoznání sbírky považujeme za témař nemožné. Z tohoto důvodu budou správně tipující tohoto kola ohodnoceni dvěma body za uhodnutého autora a dvěma body za sbírku.

Soutěž

Dnes večer proběhne slosování a v zítřejším čísle bude oznámen celkový vítěz. Připomínám, že do slosování můžete proniknout již za jeden správný tip. Pro nikoho tedy ještě není pozdě! Zvláště vzhledem k tomu, že můžete odevzdávat rovněž tipy na autory a sbírky předchozích čísel.

Nepláčí pro ženu

Nepláčí pro ženu,
pláčí pro svůj sen:
v prachu na silnici
leží pohozen

jako květ makový,
schnoucí rudý květ,
který odhodila,
chtějíc dovádět.

Nepláčí pro ženu,
pláčí pro život:
nedošel jsem cíle
o poslední schod.

Měkká ústa chladná
řekla tvrdě dost,
minulost jsem prohrál,
ztratil budoucnost.

SPLAV! – Sobotecký Pravidelný Lehce Avantgardní Věstník
Vychází v Sobotce během konání 51. ročníku festivalu Šrámkova Sobotka, od 30. 6. do 7. 7. 2007. Cena 10 Kč.

Vydává občanské sdružení SPLAV!, Milady Horákové 123, 160 00 Praha 6, IČ 26674122. Evidenční číslo MK ČR E 15812.

Redakce: Hanuš AXMANN, Tereza BOTLÍKOVÁ, Jan CHROMÝ, Lucie KORYNTOVÁ, František MARTÍNEK, Jana MELKOVÁ, Jakub NOVOSAD, Lukáš NOVOSAD, Kateřina PÍNOVÁ, Vít PROKOPIUS, Michal PUHAČ, Ondřej ŠMEJKAL, Kateřina VESELOVSKÁ, Nelly VOSTRÁ

Vychází za příspění Studentského fondu FF UK a Královéhradeckého kraje.

Tíráž

Smějeme se s dívkou Splav!u

